

2019: 300 let Lichtenštejnského knížectví

Lichtenštejnsko oslaví příští rok narozeniny hodné pozornosti. Ani mezi státy není 300 let metou, které se dožije kdekdo. Navzdory geografické vzdálenosti mezi Prahou, respektive Brnem a Vaduzem, knížectví s námi úzce souvisí. Rod Lichtenštejnů působil na území dnešní České republiky po 700 let a zanechal zde dědictví, kterým se tak rádi chlubíme. Přehlížet bychom ale neměli ani nezávislé Lichtenštejnsko. Jeho příběh je fascinující a inspirativní. Proč?

Na příběhu knížectví si najde každý svoje. Třeba: **Hledač rekordů:** Lichtenštejnsko je čtvrtou nejmenší zemí Evropy a šestou nejmenší zemí světa.

Ministr financí: Lichtenštejnsko patří mezi pouhých pět zemí světa, které mají nulový státní dluh.

Evropský historik: Současné hranice Lichtenštejnska uznal v roce 1806 Napoleon.

Český historik: Lichtenštejnsko nikdy diplomaticky neuznalo Protektorát Čechy a Morava.

Bulvární novinář: Vládnoucí kníže je nejbohatším evropským monarchou.

Student politikologie: Občané Lichtenštejnska mohou kdykoli zrušit knížectví v referendu.

Seriózní novinář: Lichtenštejnci - na rozdíl od britských daňových poplatníků - neplatí svěmu monarchovi ani cent.

Člen neziskové organizace: Po pražské povodni v roce 2002 poslalo Lichtenštejnsko miliony korun na opravy Anežského kláštera.

Památkář: Povodňová pomoc Lichtenštejnska přišla v době, kdy obě země ještě neměly obnovy diplomatické styky. To se stalo až v roce 2009.

Milovník detailu: Knižectví založil v roce 1719 kníže Anton Florian. Jeho jezdecký portrét visí ve valtické jízdárně, kde si ho ročně všimnou tisíce Čechů - jen nevědí, kdo to je.

Ekonom: Lichtenštejnsko je jedinou zemí světa, kam Švýcaři jezdí denně za prací jako „gastarbeiteři“.

Čtenář vojenské literatury: Knižectví zrušilo svou armádu v roce 1868. Obě světové války přežilo v neutralitě.

Vojenský historik: Pokus o nacistický státní převrat se odehrál v Lichtenštejnsku 24. března 1939. Byl potlačen.

Ekolog: V Lichtenštejnsku je zákonem zakázána klimatizace.

Vědění příjemci tzv. Norských fondů: Fondy naplňují svými penězi Norsko, Island a Lichtenštejnsko. V Lichtenštejnsku žije asi 37 000 obyvatel.

Konspirační teoretik: Lichtenštejnsko před lety reformovalo bankovní systém. Rozhodně se v něm žádné špinavé peníze dnes neschovají.

Sportovní fanoušek: V přepočtu na počet

„Pro náš rod je blížící se jubileum 2019 především připomínkou skutečnosti, že je tomu tři sta let, kdy území dnešního Lichtenštejnského knížectví získalo naše jméno. To je spíše ojedinělý jev, který vedl k tomu, že mezi naším rodem a knížectvím jako státem a jeho občany vznikl velmi silný vztah.“

VLÁDNOUCÍ KNÍŽE
HANS ADAM II. Z LICHTENŠTEJNA

obyvatel má Lichtenštejnsko nejvíc olympijských medailí.

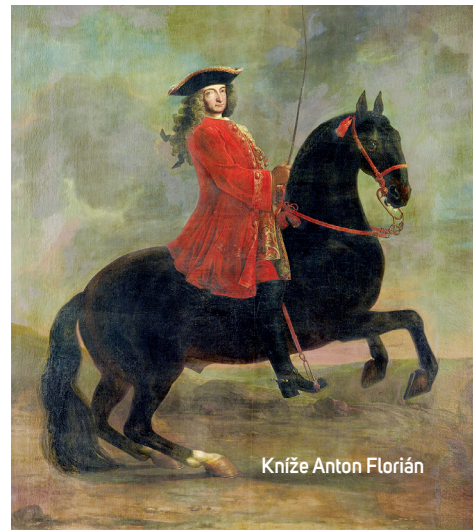
Stát nemusí být velký, aby se v něm dobře žilo

Pro ty, kdo se neorientují dobře v evropské geografii, připomeňme, že Lichtenštejnsko je vklíněno mezi Rýn a svahy Alp. Zjednodušeně řečeno, za řekou je Švýcarsko, za horami Rakousko. Rozloha státu, který je tvořen 11 samostatnými obcemi, z nichž každá si může v referendu odsouhlasit vystoupení z knížectví, čítá 160 km². V zemi žije přibližně 37 tisíc obyvatel, což je pro představu stejný počet

lidí, jaký najdeme v České Lípě. Hlavním městem Lichtenštejnska je Vaduz, který co do velikosti již předstihlo město Schaan.

O Lichtenštejnsku kolují mezi lidmi různé zkreslené představy. Fakt, že hrubý národní produkt činí 4,1 miliardy švýcarských franků, což představuje 158 000 franků na jednoho obyvatele - a tím první místo v této disciplíně na světě, většina lidí tuší. Za tímto výsledkem ale nestojí především banky. Lichtenštejnské knížectví je průmyslovou zemí! V průmyslu a výrobě je činných 597 firem, které společně tvoří 42 % HDP. Všechny firmy investují desítky procent zisku ročně do inovací, výzkumu a vzdělávání zaměstnanců. Všechny výrobky mají vysokou přidanou hodnotu. Musejí mít. I proto v zemi nenajdete jedinou „montovnu“. Pracovních míst je v Lichtenštejnsku stejně, jako obyvatel včetně dětí; šance pro Rakušany, Němce a Švýcary...

Ačkoli je země konstituční monarchií, přesnější je pojmenování „monarchie s prvky parlamentní demokracie“. Poslanců je 25 a vláda včetně premiéra čítá pět ministrů. Kdybychom chtěli najít příměr, monarcha má funkci jakéhosi šéfa dozorců rady, který dohlíží na dlouhodobý směr kormidla. Vládnoucí kníže může vetovat i navrhnout zákony, ale děje se tak jen zřídka. Lid může naopak v referendu změnit státní zřízení. Pro pochopení politického systému Lichtenštejnska je ovšem velmi důležitá také role (jedenácti) obcí. Silná samospráva s možností využívat referend je podobná politické a občanské kultuře v sousedním Švýcarsku.

Kníže Anton Florián

V oblasti mezinárodního působení je Lichtenštejnsko od zániku Rakouska-Uherska úzce spojeno se sousedním Švýcarskem, a to nejen měnovou unií, ale třeba i společným diplomatickým zastupováním ve světě. Lichtenštejnsko je vedle OSN členem například OECD, Evropského sdružení volného obchodu (EFTA) nebo Rady Evropy; od roku 2011 je součástí Schengenského prostoru.

Jak to vlastně začalo

Aby vůbec mohlo knížectví vzniknout, bylo zapotřebí vlastnit odpovídající území. To se podařilo Janu Adamovi I., který koupil v roce 1699 panství Schellenberg, k němuž v roce 1712 přikoupil ještě sousední panství Vaduz. Snažil se tak naplnit téměř stoleté úsilí rodu získat prestižní titul spojený s právem zasedat na sněmu Svaté říše římské národa německého; posílil by se tím rodový status v rámci říše, v rámci Evropy vůbec, a vůči rodu Habsburků. Ovšem spojit tato území a získat pro ně titul knížectví - s novým jménem Lichtenštejnské knížectví - se podařilo až v roce 1719 knížeti Antonu Floriánovi.

Když se Říše římská v roce 1806 - po 844 letech - rozpadla, neboť Evropou táhl Napoleon, podařilo se Lichtenštejnům suverenitu knížectví udržet a upevnit. Coby nezávislý stát se Lichtenštejnsko stalo jedním ze zakládajících členů Rýnského spolku, vedeného Francií, a od té doby požívá výsady nezměněných hranic. Zásahu na udržení integrity knížectví měl kníže Jan I., polní maršál císařství, který se proslavil v několika napoleonských bitvách a Napoleon si ho - i jako nepřítel - velmi vážil.

Prvním knížetem, který se do Vaduzu přestěhoval a učinil z něj své sídlo, byl až František Josef II., otec dnešního vládnoucího knížete Hanse Adama II, který musel kvůli Hitlerovi opustit v roce 1938 Moravu i Vídeň; dvě místa ve střední Evropě, která byla do té doby sídlem

lichtenštejnských vládnoucích knížat po staletí. Poté neutrální Lichtenštejnsko, země bez armády, přečkalo druhou světovou válku. Neutralita byla - i vzhledem k poloze země a uzáveným hranicím - velmi „hladová“. Knižectví vstupovalo do poválečné Evropy sice coby nezávislý stát, ale chudý a zbídačený. Jestliže rod od založení knížectví v roce 1719 přispíval pravidelně do státního rozpočtu z výnosů svých panství v Rakousku a na Moravě, po roce 1945 neměl z čeho brát. První poválečné roky kladly na Lichtenštejny jako rod i na knížectví coby stát velké nároky. Jak se jim podařilo obrátit k současnému úspěchu, je ovšem jiná kapitola (viz seznam dílů seriálu).

Konsensus uvnitř monarchie

O lichtenštejnském knížectví bylo napsáno hodně knih. Většinu autorů právem fascinuje schopnost rodu přenést úspěšně stát, v němž se potkal rakouský, respektive moravský rod s místním alpským obyvatelstvem, přes tři staletí. David Beattie, někdejší britský velvyslanec ve Švýcarsku a Lichtenštejnsku, to přikládá především vizionářství knížat spojenému s úctou k demokratické správě obcí a svobodám jednotlivce. Obyvatelé Lichtenštejnska - a tedy i jejich politici - nemají rádi nečekané změny. Monarchie funguje na základě konsensu. Lichtenštejnský stát nezasahuje do soukromého byznysu, byrokracie státu je malá, veřejné rozpočty bez dluhů. To vše umožňuje udržovat nízké daně, které činí zemi konkurenceschopnou.

Lichtenštejnsko bylo kvůli své velikosti vždy vydáno napospas vnějším politickým, mocenským a ekonomickým vlivům. Co ale bude v roce 2019 k oslavě, je schopnost zůstat i za těchto okolností silným; sebou samým. Jak píše David Beattie, málokde na světě se potkáte s tak silnou vůlí přežít. Přežít smysluplně. •

„Ze státnické perspektivy jubileum znamená, že Lichtenštejnské knížectví existuje již tři sta let. Lichtenštejnsko tedy patří na přední pozice v pomyslném žebříčku států světa, které existují nejdéle v nezměněných hranicích.“

DĚDIČNÝ PRINC ALOIS Z LICHTENŠTEJNA

CO JSTE NEVĚDĚLI O LICHTENŠTEJNECH A LICHTENŠTEJNSKU

Seriál pro čtenáře Deníku

- 3. listopadu 2019: 300 let Lichtenštejnského knížectví
- 10. listopadu Současnost rodu: Život, práce, bez jachet a bulváru
- 24. listopadu Lichtenštejnsko, poválečný ekonomický zázrak
- 1. prosince Umělecká sbírka, klenot broušený stovky let
- 8. prosince Dědictví Lichtenštejnů: Co rod zanechal českým zemím
- 15. prosince Knižectví dnes: Moderní prosperita pod hradem
- 22. prosince Lichtenštejnský slovník: Abeceda českých omylů
- 29. prosince Interview s vládnoucím knížetem Hansem Adamem II.

OSLAVY 300 LET LICHTENŠTEJNSKA V ROCE 2019:

Stručný návod pro českého turistu

VÝSTAVA Z KNÍŽECÍ SBÍRKY UMĚNÍ V ALBERTINĚ

Významná vídeňská galerie Albertina uspořádá v jubilejním roce rozsáhlou výstavu z umělecké sbírky lichtenštejnských knížat, která je dnes nejrozsáhlejší soukromou sbírkou na světě. K vidění zde budou nejvýznamnější díla, například malba Petera Paula Rubense Venuše, sochy nizozemského mistra Adriana de Vries, obraz Giuseppa Arcimbolda Země nebo vrcholné malby biedermeieru. 16. února 2019–10. června 2019

LICHTENŠTEJNSKÁ STEZKA PRO VŠECHNY

Mnoho Lichtenštejnců i zahraničních návštěvníků oslaví třisetleté výročí túrou po nové sedmdesáti-

kilometrové turistické trase, vedoucí ze severu na jih země. Navazuje na již existující cesty - nově je spojuje do sjednocující národní trasy, procházející všemi jedenácti lichtenštejnskými obcemi. Víkend, kdy bude trasa otevřena, budou pro návštěvníky na mnoha místech připravena historická divadelní představení, ochutnávky místních pokrmů nebo prohlídky významných objektů.

APLIKACE LISTORY

Nová stezka symbolizuje také propojení generací a přilákat chce všechny skupiny návštěvníků od aktivních seniorů po teenagery. Proto tu nebudou chybět nejnovější digitální technologie: na reálná místa a významné události naváže aplikace

Listory, která využívá technologii rozšířené reality. Ať už budete v Lichtenštejnsku, v Čechách nebo kdekoli jinde, můžete si ji po 26. květnu stahovat zdarma na App Store nebo Google Play Store. 25.–26. května 2019

VÝSTAVA DĚL Z KNÍŽECÍ SBÍRKY V MUZEU UMĚNÍ VE VADUZU

Slavná lichtenštejnská umělecká sbírka přicestuje na podzim do Vaduzu a poslední třetinu jubilejního roku bude to nejlepší z ní vystaveno v tamním Muzeu umění. Tentokrát se vzácná díla od rané renesance až po romantismus představí velmi netypicky vedle prací moderních a současných autorů. 19. září 2019–leden 2020